

— както е било въ действителност — да скицира класовитѣ различия въ България отъ 50-тѣ и 60-тѣ години, нейната социална мисълъ, нейния моралъ и нейното историческо тегло. „Змея“ щѣлъ да бжде нѣщо като „Клѣтниците“ за Франция, или каквото е „Что дѣлатъ?“ за Русия. Съ слабото щудиране надъ Капиталтѣ, бавно раснело у Ботйова съзнанието за класовитѣ различия въ съврѣмenna България, но още по-силно се рисуваха у него образитѣ на чорбаджията и на сиромакхтѣ, които съставлявали двата общественни елемента въ Алтжнѣ Калоферѣ. Ние познаваме до възможнитѣ подробности съдържанието на „Змея“ и неговата основа. Ето въ нѣколко реда онова, което може да занимава любопитството на читателя —:

Слѣдъ морната и тежка полска работа, всѣки трудолюбецъ се прибира въ село: овчарьтѣ подкаралъ рудо стадо, говедарьтѣ подгонилъ луди кържави добитъци, а земледѣлецтѣ — съ своитѣ жетварки — и той тича подслонъ да намѣри, мжжка сила да отвори... Настане вечерь, мѣсецтѣ изгрѣе, звѣзди обсипятъ небесния сводъ, Балкантѣ запѣе своята елегична пѣсень, а подъ асма или клончеста круша сѣдналъ чорбаджията съ отгоени дѣца, да пирува... Въ другъ край на селото — подъ рухнала, полугнила зграда, окръженъ отъ отборъ сополиви дѣца, накичени съ всичкия салтанатъ на бѣдността — вечеря сиромакхтѣ: неговата госба е въ пълень контрастъ съ тая на богатия: — подъ гнета на неволята, и при блѣщукането на главня въ огнището, яде сиромакхтѣ лукъ, соль и ... хлѣбъ безъ нищо... Мрачна нощъ. Спи земята, спи човѣкътъ, спи цѣлата природа. Спатъ и героитѣ на Змея. Но прѣзъ тая тиха и глуха, ала безмълвно-страшна нощъ, духоветѣ само на двама не намиратъ покой: на богатия и на бѣдния. Ситъ до гуша, спи богатия, спи и сънува, сънува и неговата свиня: той — страшни адски мжки, черно тегло, а тя — забила